

SOFISTICAT, NO PRIMITIU

De com el coneixement de la mar de les tribus aïllades de les illes Andaman i Nicobar els ajudà a sobreviure al tsunami.

SOFISTICADO, NO PRIMITIVO

De cómo el conocimiento del mar de las tribus aisladas de las islas Andamán y Nicobar les ayudó a sobrevivir al tsunami.

Sovint, quan apareixen a la premsa articles sobre els pobles indígenes del món, s'utilitzen termes pejoratius com ara "salvatges", "primitius" o de l'"edat de pedra".

Aquestes expressions, que reflecteixen una actitud i una mentalitat derivades de l'època colonial, són errònies en termes científics i produeixen danys greus, ja que reforcen estereotips que encara avui dia s'utilitzen amb freqüència per justificar la violació dels drets dels pobles indígenes.

De fet, la visió generalitzada de les tribus aïllades com a "primitives" constitueix el germen de les amenaces a la seva supervivència. Per exemple, els grups poderosos, com ara governs o empreses, solen justificar l'establiment forçós, les expulsions i altres abusos envers els indígenes al·legant que és "pel seu propi bé", i que així "es posen al dia" amb la resta del món.

Totes les societats es van adaptant contínuament a les circumstàncies canviants del seu entorn. Malgrat això, desconeixem com s'han anat transformant les societats més aïllades durant els últims segles. Pobles pràcticament incomunicats –com els sentinelesos, habitants de les illes Andaman, molt properes a l'epicentre del recent sisme submarí– poden haver canviat molt poc, però són conjectures: ningú no ho sap.

El que sí que sabem és que els caçadors-recol·lectors actuals no viuen com els nostres avantpassats de l'edat

A menudo, cuando aparecen en la prensa artículos sobre los pueblos indígenas del mundo, se utilizan términos peyorativos como "salvajes", "primitivos" o de la "edad de piedra".

Estas expresiones, que reflejan una actitud y una mentalidad derivadas de la época colonial, son erróneas en términos científicos y producen un grave daño, al reforzar estereotipos que aún hoy se utilizan con frecuencia para justificar la violación de los derechos de los pueblos indígenas.

De hecho, la visión generalizada de las tribus aisladas como "primitivas" constituye el germen de las amenazas a su supervivencia. Por ejemplo, los grupos poderosos, tales como gobiernos o empresas, suelen justificar el asentamiento forzoso, las expulsiones y otros desmanes hacia los indígenas, alegando que es "por su propio bien", y que así "se ponen al día" con el resto del mundo.

Todas las sociedades están continuamente adaptándose a las circunstancias cambiantes de su entorno. Sin embargo, desconocemos cómo se han ido transformando las sociedades más aisladas en los últimos siglos. Pueblos prácticamente incomunicados –como los sentinelesos, habitantes de las islas Andamán, muy cercanas al epicentro del reciente maremoto– pueden haber cambiado muy poco, pero se trata de conjeturas: nadie lo sabe.

Lo que sí sabemos es que los cazadores-recolectores actuales no viven como nuestros ancestros de la edad de

Survival

de pedra, la majoria dels quals caçaven grans mamífers, extingits fa milers d'anys, i empraven tècniques i tecnologies molt distintes de les d'un boiximà, un habitant de l'Amazònia o de les Andaman del segle XXI.

Així doncs, quan qualifiquem els pobles indígenes moderns com a "primitius" i "salvatges", insinuem que són com els nostres avantpassats; que no han "progresat", mentre que nosaltres sí que ho hem fet. Aquesta insinuació implica inevitablement que la seva intel·ligència ha evolucionat menys que la nostra: sinó, per què nosaltres hem "avançat" i ells no? Aquesta visió ens col·loca irremissiblement en una posició "superior" a la seva, la qual cosa és un error. Per molt entusiasta que sigui un defensor d'allò que ara anomenem "progrés" (un concepte que, de fet, molta gent qüestiona), ningú no pot negar la perícia i les tècniques avançades que practiquen els pobles tribals. Així, sembla una ironia que les cinc tribus aïllades de les illes Andaman i Nicobar sobrevissessin pràcticament intactes a la catàstrofe del passat 26 de desembre. Possiblement, fou gràcies al seu sofisticat coneixement de les fluctuacions marines, a la seva capacitat a l'hora d'interpretar altres signes d'alarma, com ara el moviment dels ocells, i al seu bon criteri per no construir les cases al costat de la riba.

Els grups tribals que habiten a les illes Andaman (Índia) –els granandamanesos, els onge, els jarawa i els sentinelesos– pertanyen a les denominades tribus "Negrito", que es creu que viatjaren des d'Àfrica fa uns 60.000 anys. Tots són caçadors-recol·lectors i nòmades: cacen porcs senglars, varans, atrapen peixos amb arc i fletxes, i recol·lecten mel, arrels i baies de la selva. Els jarawa tenen una població aproximada de 270 individus i només han tingut contacte pacífic amb estrangers durant els últims sis anys.

Molts de pobles indígenes, inclosos els sentinelesos i els jarawa de les illes Andaman, han deixat clar que no volen un contacte molt estret amb gent forana. És a dir, no es volen parèixer a nosaltres. Tenint en compte la història dels seus cosins onge, que gairebé desaparegueren quan tractaren amb els britànics, podem considerar aquesta actitud bastant intel·ligent.

Ana M. Machado, responsable de Difusió de Survival International (Espanya).

pedra, la mayoría de aquellos cazaban grandes mamíferos, extinguidos hace miles de años, y empleaban técnicas y tecnologías muy distintas de las de un bosquimano, un habitante de la Amazonía o de las Andamán del siglo XXI.

Así pues, cuando calificamos a los pueblos indígenas modernos como "primitivos" y "salvajes", estamos insinuando que son como nuestros antepasados; que no han "progresado", mientras que nosotros sí lo hemos hecho. Dicha insinuación implica inevitablemente que su inteligencia ha evolucionado menos que la nuestra: sino, ¿por qué nosotros hemos "avanzado" y ellos no? Esta visión nos coloca irremisiblemente en una posición "superior" a la suya, lo cual es un error. Por muy entusiasta que sea un defensor de lo que ahora llamamos "progreso" (un concepto que, de hecho, mucha gente cuestiona), nadie puede negar la pericia y las técnicas avanzadas que practican los pueblos tribales. Así, parece una ironía que las cinco tribus aisladas de las islas Andamán y Nicobar sobrevivieran prácticamente intactas a la catástrofe del pasado 26 de diciembre. Posiblemente, fue gracias a su sofisticado conocimiento de las fluctuaciones marinas, a su capacidad para interpretar otros signos de alarma, como el movimiento de los pájaros, y a su buen criterio para no construir sus hogares junto a la orilla.

Los grupos tribales que habitan en las islas Andamán (India) –los granandamaneses, los onge, los jarawa y los sentinelesos– pertenecen a las denominadas tribus "Negrito", que se cree que viajaron desde África hace unos 60.000 años. Todos ellos son cazadores-recolectores y nómadas: cazan jabalíes, lagartos monitor, atrapan peces con arco y flechas, y recolectan miel, raíces y bayas de la selva. Los jarawa tienen una población aproximada de 270 individuos y sólo han tenido contacto pacífico con extranjeros en los últimos seis años.

Muchos pueblos indígenas, incluidos los sentinelesos y los jarawa de las islas Andamán, han dejado claro que no desean un contacto muy estrecho con gente foránea. Es decir, no quieren parecerse a nosotros. Teniendo en cuenta la historia de sus primos onge, que casi desaparecieron al tener trato con los británicos, podemos considerar tal actitud bastante inteligente.

Ana M. Machado, responsable de Difusión para Survival International (España).

www.survival.es

Survival

Survival

